

# In memoriam

**DR. BAKSA Csaba**



**1946–2019**

1946. március 8-án született Budapesten. Érettségi után, 1964-ben az ELTE geológus szakán lett hallgató. Diplomájának megszerzése után 1969-től dolgozott az OÉÁ geológusaként. Munkáját ZELENYKA Tibor kutatásvezető főgeológus irányításával kezdte Recskén, az akkor legfontosabb, és máig lezáratlan ércutatási programban, a 700–1200 m mélységben húzódó mélysint fúrásos és bányászati munkáinál. Így az elsők egyike lehetett az akkori lehetőségek szerinti legmagasabb tudományos és műszaki színvonalon végzett, jól szervezett és vezetett országos jelentőségű projekt fiatal szakembergárdájában. 1972-ben a földtani osztály vezetését vehette át, s az ő irányításával folytatódott tovább a munka egészen 1983-ig. Kollégái, egykori beosztottjai máig elismeréssel beszélnek arról a jó szellemű közösségről, munkabeli együttműködésről és végül baráti alakuló kapcsolatokról, ami ezt a kutatócsoportot mindvégig jellemezte.

Az ásványinyersanyag-kutatással, valamint a sok szakember feladatainak koordinálásával együtt járó adminisztratív és vezetői feladat mellett munkáját az igényes szakmaiság, az új iránti fogékonyság és a közreműködés iránti jó

készség, csapatmunka képesség jellemezte. A recski lelőhelyek kutatástörténetének fontos fejezeteit alkotják a BAKSA Csaba által jegyzett eredmények. Ezek között elsőként említendő a külszínről indított mélyfúrásokkal végzett ércutatás példás precizitással történő levezénylése. Ennek során ma már elképzelhetetlen mennyiségű, 155 000 folyóméternyi kutatófúrás mélyült le. Ide kapcsolódik a mélysinti kutatások dokumentációs rendjének, mintázási eljárásainak kidolgozása, mintatárolásának megoldása, amelyek révén közel ötven évvel később, ma is könnyen rekonstruálható a mélyfúrások földtani környezete, újramintázhatók tetszőleges szakaszok. Hasonló méretű, számos innovatív megoldást igénylő munka volt a nagymélységű kutatóknak és összekötő vágatok földtani adatfelvétele és mintázása mintegy 10 000 folyóméter hosszban. Az ezekből indított mintegy 75 000 folyóméternyi, szintén általa irányított föld alatti mélyfúrásos kutatás tette lehetővé, hogy a lelőhelyen mai értelemben értelmezhető ásványvagyonadatokról egyáltalán beszélhetünk. Az adatrögzítés és dokumentálás az akkori kutatások során számítógépek nélkül folyt. A vezetése alatt, 1975-től az ő kez-

deményezésére került sor az iparág első terepi számítógépes bázisának kiépítésére és beüzemelésére. Az akkori, PDP-8 típusú számítógép központi memóriája — a ma már kulcs-tartó pendrive-okon is meghaladt — 256 kB volt, 5 főnyi kezelő személyzettel. A lelőhely állami tulajdonosának mindenkor érdekeltenségére jellemző, hogy a dokumentáció jelentős része ma is papíron, gyakorlatilag korszerű feldolgozás és értékelés nélkül hever — egyelőre még egér-rágástól jórészt megkímélten — az országos adattárban. Az időszak fontos mérföldkövei azok az összefoglaló földtani zárójelentések, amelyekben szerzőként, majd koordinátor-ként, főszerkesztőként működött közre. Máig alapmunka az 1972-ben elkészült első összefoglaló jelentés az addig befejezett külszíni kutatásokról, 1984-ben a külszíni kutatási program végleges földtani zárójelentése, majd az 1988-ban született, a mélyszinti fúrásos kutatási program eredményeit összefoglaló zárójelentés. Munkájához tartoztak a külföldi beruházó partner keresése során a német, kanadai, japán, szovjet, francia s angol szakemberekkel folytatott tárgyalásokon a földtani jellegű kérdésekkel kapcsolatos információk előkészítése, bemutatása, megvitatása.

1984-ben munkáját a Bányász Szolgálati Érdemérem bronz fokozatával ismerték el, 1986-ban a KFH Kiváló Munkáért kitüntetésben részesítette, 2018-tól a Magyarhoni Földtani Társulat tiszteleti tagja.

A vezetői, koordinátori szerepe mellett igen magas színvonalú tudományos eredmények is születtek munkája nyomán részben önállóan, részben a kutatócsoport tagjaként. A nevéhez kapcsolódik az RM-48 fúrásban — a mélyszinti kutatások egyik mellékeredményeként — felfedezett Lejtakna ércesedés megkutatása, majd az eredmények tudományos igényű feldolgozása és értelmezése, amellyel 1974-ben sikerrel szerzett az ELTE-n doktori fokozatot. Számos konferencián mutatta be a recski kutatások aktuális állását, eredményeit: KBGA (1973 Pozsony), KBGA (1977 Kiev), IAGOD (1974 Várna), majd IAGOD (1982 Tbiliszi), IGC (1984 Moszkva). Több publikációjában foglalkozik a Mátra ércesedéseivel, a recski mélyszint szerkezeti, közettani jellegével, a mélyszint porfíros és szkarnos ércesedésének kapcsolódásával, Recsk és Rudabánya rézércesedése közötti összehasonlítással. Ugyan-ebben az időben állította össze LAZÁR Istvánnal társszerzőségben, Bányavirágok címmel máig élvezetes, az idők próbáját kiálló, ásványokat bemutató fotóalbumát.

A recski beruházási program lelassulása, majd leállása miatt került a vállalat központjába, Budapestre 1983-ban, ahol a vállalat megszűnéséig dolgozott. Először a vezérigazgató műszaki titkáráként, majd 1988-tól a kereskedelmi osztály vezetőjeként átélt a piacot nem igénylő központi irányítás, illetve a kialakuló piaci versenyben fejlődő sok-

szereplős gazdaság közötti átmeneti időszakot. A budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen marketing közgazdász diplomát szerzett.

Az OÉÁ privatizációja után 1991-ben a magyar–szlovák vállalatként megalakult Mineralholding Kft. egyik ügyvezetője, később résztulajdonosa is lett, utódintézményként folytatva az ipari ásványok kereskedelmét, középpontban a hazai ipari ásványok exportjával. Legfontosabb ásványbányászati partnere a Perlit 92 Kft. volt. Jelenleg két fia, Zoltán és Csaba vezetik a vállalatot.

Munkája mellett számos közéleti szerepet is vállalt. 1993-ban alapító tagja volt, majd két cikluson keresztül elnöke is a Marketing Közgazdászok Egyesületének. 2004–2014 között a Magyar Öntözési Egyesület alelnöke. 2012-ben a MFT közgyűlése választotta meg a Magyarhoni Földtani Társulat elnöki tisztségére, melyet 2018-ig, két cikluson keresztül töltött be. A rokonszalmák közeledésének, együttműködésének jelentős előremozdítója volt, tagja volt többek között a Magyar Természettudományi Társulatnak, a Magyar Geofizikusok Egyesületének, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek, majd 2014-ben egyik alapítója a FÖCIK — Földtudományi Civil Szervezetek Közösségének. Fontosnak tartotta a hagyományok őrzését és azt, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat a Kárpát-medence minden magyar geológusának közössége. Ehhez tartva magát tevékenyen ápolta a kapcsolatot a szomszédos országok rokon társulataival/egyesületeivel; az MFT képviselőjében rendszeresen részt vett az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság és a Székely Geológusok rendezvényein.

2018-ban a Társulat elnökségének alapszabály szerint lehetséges két ciklusát kitöltötte és visszavonult majd ugyanitt tiszteleti taggá választották. A betegség hirtelen, röviddel ezután tört rá. Maga alá gyűrte a kór, a harcból már nem tudott győztesen kikerülni, s 2019. március 29-én távozott az élők sorából. Munkája, életműve beleíródott a hazai ásványinyersanyag-bányászat történelmébe. Emberségét, józan gondolkodását, közösséget összefogó egyéniségét jó példaként fogjuk, fogják idézni, emlékét megőrizni. Geológus volt, igazi szakember, becsületes üzletember és talpig ember.

Kedves Csaba barátunk, nyugodj békében, jó szerencsét!

FÖLDESSY János

Megjegyzés: Számos adatot a 2014-ben megjelent önéletrajzi írásából használtunk fel.

**Dr. BAKSA Csaba publikációinak jegyzéke****1975**

- BAKSA Cs. 1975: Új enargitos-luzonitos-pirités ércesedés a recski Lahóca-hegy É-i előterében. — *Földtani Közlöny* **105/1**, 58–74.
- BAKSA Cs. 1975: A recski mélyszerinti szubvulkáni andezitessé és telérei. — *Földtani Közlöny* **105/különszám**, 612–624.
- BAKSA, Cs., CSILLAG, J., FÖLDESSY, J. 1975: Volcanic formations of the Mátra Mts, Hungary. — *Acta Geologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **18**, 387–400.

**1977**

- BAKSA, Cs., CSEH-NÉMETH, J., FÖLDESSY, J., ZELENKA, T. 1977: Geology and genesis of the Recsk porphyry copper ore deposit, Hungary. — In: *Materialy Kongressa Karpato-Balkanskoj Geologičeskoj Associacii*, 135–149.

**1979**

- BAKSA Cs., FÖLDESSY J. 1979: Vélemény a „Vitaforum” cikkhez. — *Földtani Közlöny* **109/1**, 137–141.
- BAKSA Cs., FÖLDESSY J. 1979: A recski enargitos rézérctermelés tapasztalatainak és a mélyfúrások kutatás adatainak elemző értékelése. — *Földtani Közlöny* **109/3–4**, 478–487.
- BAKSA, Cs., CSEH-NÉMETH, J., CSILLAG, J., FÖLDESSY, J., ZELENKA, T. 1979: The Recsk porphyry and skarn copper ore deposit. — In: *European Copper deposits. Proceedings of an International Symposium Belgrad, University of Belgrade*, 73–76.

**1980**

- ANGYAL A., BAKSA Cs., FÖLDESSY J., POLGÁR I., SIPOS G. 1980: Magminta és résminta konténeres szállítása a recski mélyszerintekről. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **113/3**, 177–180.
- BAKSA, Cs., BALLA, Z., FÖLDESSY, J., HAVAS, L., SZABÓ, I. 1980: The tectonic setting of the ophiolites in the Bükk Mts, North Hungary. — *Geologica Carpathica* **1980/1**, 465–493.

**1981**

- BAKSA Cs., CSILLAG J., DOBOSI G., FÖLDESSY J. 1981: Rézpalá indikáció a Darnó-hegyen. — *Földtani Közlöny* **111/1**, 59–66.
- BALLA Z., BAKSA Cs., FÖLDESSY J., HAVAS L., SZABÓ I. 1981: Mezozoós óceáni litoszféra-maradványok a Bükk hegység délnyugati részén. — *Általános Földtani Szemle* **16**, 35–88.
- ZELENKA, T., FÖLDESSY, J., CSILLAG, J., BAKSA, Cs. 1981: A hypothesis about the Tertiary volcanic activities in the Matra Mountains. — *Acta Geologica Academiae Scientiarum Hungaricae* **24**, 337–349.

**1982**

- BAKSA Cs., CSEH NÉMETH J., FÖLDESSY J., ZELENKA T. 1982: A recski bányabeli kutatás földtani-teleptani eredményei és dokumentációs rendszere, módszertana. — *Földtani Kutatás* **25/3–4**, 52–60.
- BAGOLY I., BAKSA Cs., BÁRDOS B. M., CORNIDES I., CSEH NÉMETH J., GERBER P., HARSÁNYI A., KÁLMÁN O., KASZAP A., KIS I., MARKÓ B., PODÁNYI T.-NÉ, SAS E., SZILÁGYI G., VIZY B., ZELENKA T. 1982: *A Nemzetközi Bányavízszövetség I. Kongresszusa, egyben a VIII. Bányavízvédelmi Konferencia tanulmányúti ismertetője* (szerkesztette: VIZY Béla). Nemzetközi Bányavízszövetség kiadványa, Budapest, 1982. április 19–24., 98 p.

**1983**

- ZELENKA T., BAKSA Cs., BALLA Z., FÖLDESSY J., FÖLDESSY-NÉ JÁRÁNYI, K. 1983: Mezozoós ősföldrajzi határ-e a Darnó-vonal? — *Földtani Közlöny* **113/1**, 27–37.
- ZELENKA, T., BAKSA, Cs., BALLA, Z., FÖLDESSY, J., FÖLDESSY-JÁRÁNYI K. 1983: The role of Darnó line in the basement structure of north-eastern Hungary. — *Geologický zborník — Geologica Carpathica* **34/1**, 53–69.
- BAKSA, Cs., CSEH NÉMETH, J., CSILLAG, J., FÖLDESSY, J., ZELENKA, T. 1983: The relationship of the structure and metallogeny of the Northern Hungary. — *Geologický zborník — Geologica Carpathica* **34/4**, 423–427.
- BAKSA Cs., BÁRDOSSY A., BÁRDOSSY Gy., FODOR B., LENGYEL V.-NÉ, VIRÁGH K., ZSIDAY GALGÓCZY B. 1983: *A geostatisztika alapfogalmai*. — Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest, 41 p.

**1984**

- BAKSA Cs. 1984: Genetic Aspects of the Recsk mineralized complex. — *27th International Geological Congress, Izd. Nauka, Moscow, 1984. Abstracts, vol. 6*, 12–13.
- BAKSA Cs. 1984: A recski ércesedés genetikai vázlatja. — *Földtani Közlöny* **114/3**, 335–348.
- BAKSA Cs., NAGY G. 1984: Ércutatósi helyzetkép a Mátra hegységéről. — *Földtani Kutatás* **27/4**, 17–20.

**1985**

- BAKSA Cs. 1985: „Gótikus” kristály. — *Élet és Tudomány* **40/7**, p. 222.
- BAKSA Cs., SZILÁGYI G., ZELENKA T. 1985: A recski ércbányászat hidrogeológiai kérdései. — *Mérnökgeológiai Szemle* **34**, 129–151.

SZEBÉNYI G., GASZTONYI É., BAKSA Cs., ZELENKA T. 1985: Polimetallischeskie rudy skarnogo-metasomaticheskoj zony mestorozhdeniya Recsk (Vengriya). — *Proc. Report XIIIth Congress Carpatho–Balkan Geol. Assoc. Part II. Cracow*, 123–125.

#### 1986

BAKSA Cs. 1986: A recski és a rudabányai ércesedések eredetének összehasonlító elemzése. — *Földtani Közlöny* **116/4**, 353–361.

#### 1987

BAKSA Cs., CSEH NÉMETH J. 1987: Neogene ore mineralizations of Hungary. — *A Magyar Állami Földtani Intézet Évkönyve* **70/1**, 523–529.

MINDSZENTY A., BAKSA Cs. 1987: Titkári jelentés a Magyarhoni Földtani Társulat Általános Földtani Szakosztályának 1981–85. évi működéséről. — *Általános Földtani Szemle* **22**, 175–179.

#### 1988

CRAIG, G. Y., BAKSA Cs. 1988: Az Országos Érc- és Ásványbányák kiállítása az 1988. évi tavaszi Budapesti Nemzetközi Vásáron. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **121/8**, p. 562.

BAKSA Cs., FODOR B., LENGYEL V.-NÉ, RAPP F., SZEBÉNYI G. 1988: A recski porfirios rézérc-előfordulás adott részének geostatistikai vizsgálata. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **121/5**, 308–313.

#### 1989

BAKSA Cs., LÁZÁR I. 1989: *Bányavirágok. Ásványok Magyarországról*. — Corvina Könyvkiadó, Budapest..

#### 1990

BAKSA Cs. 1990: Gipszégető Rudabányán. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **123/9–10**, p. 599.

BAKSA Cs. 1990: Országos Érc- és Ásványbányák a 91. Budapesti Nemzetközi Vásáron. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **123/9–10**, p. 648.

BAKSA Cs. 1990: További szerkezetkorszerűsítés az Országos Érc- és Ásványbányáknál. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **123/9–10**, p. 555.

BAKSA Cs. 1990: Új gyártósor az Országos Érc- és Ásványbányák (OÉÁ) felnemeti bányüzemében. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **123/9–10**, p. 566.

#### 1991

BAKSA Cs. 1991: Osztrák vendégek az OÉÁ egri üzemében. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **124/3–4**, p. 211.

SZUROMI B., BAKSA Cs. 1991: A Rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum. — *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat* **124/5–6**, 342–343.

#### 2002

FÖLDESSY J., BAKSA Cs., SZEBÉNYI G., POLGÁR I. 2002: A recski Lahóca földtani kutatásának története. — In: FEHÉR B. (szerk.): *Ércutatások Magyarországon a 20. században*. — Miskolci Egyetem, Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Hermann Ottó Múzeum, MTA Miskolci Akadémia Bizottság, Miskolc–Rudabánya, 155–168.

#### 2004

BAKSA Cs. 2004: Id. dr. GAGYI PÁLFFY András emlékezete. — *Az Érc- és Ásványbányászati Múzeum Közleményei* **2004/1**, 109–113.

#### 2008

PATAKY E., BAKSA Cs. 2008: VI. Nemzetközi Perlit Konferencia és Kiállítás — a Magyar Perlit 50 éve. — *Építőanyag* **60/3**, 88–89.

#### 2013

BAKSA Cs. 2013: Elnöki megnyitó. — *Földtani Közlöny* **143/2**, 109–110.

BAKSA Cs. 2013: Közhasznúsági jelentés. — *Földtani Közlöny* **143/2**, 121–122.

BAKSA Cs. 2013: A Magyarhoni Földtani Társulat: az egyik legrégebbi tudományos szervezet. — *Honismeret* **41/1**, 58–62.

#### 2014

BAKSA Cs. 2014: Elnöki megnyitó. — *Földtani Közlöny* **144/2**, 113–114.

BAKSA Cs. 2014: A Magyarhoni Földtani Társulat, mint közhasznú szervezet 2013. évi tevékenységéről szóló Közhasznúsági melléklete. — *Földtani Közlöny* **144/2**, 123–124.

BAKSA Cs. 2014: Földtan a gyakorlatban. Új rovat a Földtani Közlönyben. — *Földtani Közlöny* **144/4**, p. 381.

BAKSA Cs. 2014: Pályafutásom első 68 éve. — In: HORN J. (szerk.): *Életpályák — földtudomány, energia, kohászat*. — Bányászati Kultúráért Alapítvány, Budapest, 55–112.

#### 2015

BAKSA Cs. 2015: Elnöki megnyitó. — *Földtani Közlöny* **145/2**, 105–107.

BAKSA Cs. 2015: Közhasznúsági jelentés. — *Földtani Közlöny* **145/2**, 117–118.

**2016**

BAKSA Cs. 2016: Elnöki megnyitó. — *Földtani Közlöny* **146/2**, 91–92.

BAKSA Cs. 2016: A Magyarhoni Földtani Társulat, mint közhasznú szervezet 2015. évi tevékenységéről szóló közhasznúsági melléklete. — *Földtani Közlöny* **146/2**, 103–104.

BAKSA Cs., FANCSIK T., KATONA G. 2016: Előszó az ásványvagyon-nyilvántartás hazai és nemzetközi gyakorlatával foglalkozó tematikus számhoz. — *Földtani Közlöny* **146/2**, 105–106.

BAKSA Cs. 2016: DOBOS Irma 90 éves. — *Hidrológiai Közlöny* **96/2**, p. 70

**2017**

BAKSA Cs. 2017: Az Év Ásványi Nyersanyaga, 2017: a zeolit. — *Honismeret* **45/2**, 95–97.

BAKSA Cs. 2017: Elnöki megnyitó. — *Földtani Közlöny* **147/2**, 119–120.

BAKSA Cs. 2017: A Magyarhoni Földtani Társulat, mint közhasznú szervezet 2016. évi tevékenységéről szóló Közhasznúsági melléklete. — *Földtani Közlöny* **147/2**, 130–131. p.

**2018**

BAKSA Cs. 2018: Dr. MINDSZENTY Andrea köszöntése. — *Földtani Közlöny* **148/1**, 3–4.

BAKSA Cs. 2018: Elnöki megnyitó. Elhangzott a Magyarhoni Földtani Társulat 168. Tisztújító Közgyűlésén (2018. 03. 21.). — *Földtani Közlöny* 105–106.

A Magyar Állami Földtani, Geofizikai és Bányászati Adattár 89 kéziratos munkáját őrzi.